

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1 Accusare nequit aliquos anathemate vinctus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

quemadmodum & Balsamon interpretatur. Simulant enim istam tueri fidem, quam oppugnant.

QVÆSTIO II. & III.

Secunda autem, & tertia quæstio eodem concilio Carthaginensi septimo a, uno eodemq; capitulo quarto terminantur.

Illud verò est huiusmodi.

C. I. ¶ Qui ab accusatione repelluntur, aut ad annum 14. nondum pervenerint, testes esse non possunt.

Testes b autem ad testimonium non admittendos esse censemus, qui nec ad accusationem admittunt præcepti sunt, vel etiam, quos ipse accusator de domo sua produxerit. Ad testimonium autem infra annos quatuordecim ætatis suæ non admittantur.

C. II. ¶ De eodem. PALEA.

[Item ex concilio Maticensi 3. c. 6.]

Placuit d sancto conventui, ut testes ad testimonium dicendum pretio non conducantur, & ut quique optimi & fideiiores in testimonium assumantur: ut is, contra quem testimonium e ferre debent, nullam eis possit afferre. f calumniam, & ut nullus testimonium dicat, nisi se iunus.

2 ps. Item in criminali causa.

[Produce testi non potest, qui ante in eum reum testimonium dixit.] sicut in 22. lib. ff. tit. de testibus lege 23. g. innovatur.

Item titulo eod. l. ob carmen. 4. f. testes.

C. III.

SI testes omnes ejusdem honestatis & existimationis sint, & negotii qualitas, ac iudicis motus cum his concurrat, sequenda sunt omnino b testimonia. Si verò ex his quidam eorum i aliquid dixerunt, (licet in pari k numero) credendum quidem est, sed quod natura negotii convenit, & quod inimicitia aut gratia suspicione caret: confirmabitque iudex motum animi sui ex argumentis, & testimoniis, quæ rei aptiora, & vero proximiora esse competent. Non enim ad multitudinem respici oportet, sed ad synceram testimoniorum fidem, & testimonia quibus potius lux veritatis afficit. Item lege secunda, ff. eod. ¶ In testibus l. fides, dignitas, mores, gravitas examinanda est: & idè testes, qui adversus fidem testationis suæ vacillant, audiendi non sunt. Item l. 3. ¶ Testium fides diligenter examinanda est: ideoque in persona eorum exploranda erunt imprimis conditio cuiusque, utrum quis decurio, an plebeus sit, & an honesta, & inculpata vitæ; an verò quis moratus, & reprehensibilis, an locuples, vel egens sit, ut lucri causa quid facile admittat, vel an ei inimicus sit, adversus quem testimonium fert, vel amicus ei, pro quo testimonium dat. Nam si careat suspicione testimonium, vel propter personam, à qua fertur, quòd honesta sit, vel propter causam, quòd neque lucri, neque gratiæ, neque inimicitia causa fiat, admittendum est. Item eadem lege paulo inferius.

3 ps. ¶ Lege Julia de vi cavetur, ne hac lege in reum testimonium diceret licet ei, qui se ab eo, parenteve ejus liberaverit, quive impubes erit, quive iudicio publico damnatus erit, qui eorum in integrum restitutus non erit, quive in vinculis, custodiæve publica erit, quive ad bestias, ut depugnè, se locaverit, quave palam quæstum faciat, feceritve, quive ob testimonium dicendum, vel non dicendum pecuniam accepisse iudicatus, vel convictus erit. Item l. quarta. ¶ Lege Julia publico-

a & in Affr. c. 91. b C. l. 7. c. 101. Rabanus in pan. cap. 1. Burch. l. 16. c. 20. lvo p. 6. c. 362. Pann. l. 2. c. 23. c. al. Manticensi. d extra de testib. c. 1. Bur. l. 16. c. 31. e al. testimoniarie. f al. inferre infamiam. g Tit. 1. l. produci. h al. omnia. i ab est ab orig. k al. impari. orig. l testimonium. orig.

rum iudiciorum cavetur, ne invito denuntietur, testimonium litis dicat adversus focerum, generum, fratrem, privignum, sobrinum, sobrinam, sobrinorum, cosve, qui priore gradu sint. ¶ Item, ne filii ipsius, liberorumve ejus, parentum, viri, uxorisve, item, a ut nec patroni, patronave adversus libertos, liberti adversus patronum cogantur testimonium ferre. ¶ Cum b autem excipitur, negener, aut hereditatem testimonium dicere cogatur, generi appellatum sponsum filia quoque contineri placet. ¶ Item, si sponsa Patrem. Item lege sexta. Idonei non videntur se testes, quibus imperari potest, ut testes fiant. Item lege septima. Servi responso tunc credendum est, si probatio ad eruendam veritatem non est. Item octava. Inviti c testimonium dicere non coguntur, neque, valetudinarii, vel milites, vel illi, qui cum imperatoris reip. causa absumt, vel quibus venire non licet. Item lege decima nona. ¶ Publicani etiam testimonium dicunt invitati. ¶ Item is, qui non detestandi criminis causa aberit. ¶ Item is, qui exercitum præbentem condaxerit. Sed nec pupillis testimonium dicendum potest. Item l. 20. ¶ In testimonium accusatoris re non debet eum, qui in iudicio publico reus erit, qui minor viginti annis erit. Item l. 21. ¶ Obnoxiosum famosum damnatum, inestabilis sit. Item. ¶ Quis cogatur, non tantum privati, sed etiam magistratus, si presentem sunt, testimonium dicant. Prætor quoque testimonium dare debet in iudicio adulteri causa. Si summi rei conditio sit, ut arenarium testem, vel similiternam admittere cogatur, sine tormentis testimonium credendum non est. Item l. 24. ¶ Testes conquisitator de domo produxit, interrogari non placuit. Item l. 25. ¶ Patroni quocumque in causa, qui pariter præstiterunt, testimonium non dicant, quòd & testatoribus negotiorum observandum est. Item l. 26. ¶ Qui falsò e vel variè testimonia dixerunt, vel in que parti prodiderunt, à iudicibus compellerentur. Item l. 17. ¶ Pater & filius, qui in perestitutus est, item duo fratres, qui in ejusdem patris potestate sunt, testes utrique in eodem testamento, vel eodem gogio fieri possunt: quoniam nihil nocet ex una ut plures testes alieno negotio adhiberi. Item l. 18. ¶ Maphroditus f an ad testimonium g adhiberi possit, qualitas inalecensis sensus ostendit. Item l. 19. ¶ Testis idoneus Pater filio, ut filius Patri non est. Item l. 20. ¶ Nullus idoneus testis in re sua intelligitur. Item l. 21. ¶ Ad fidem rei gestæ faciendam etiam non rogatus testis intelligitur. Item l. 12. ¶ Vbi numerus testium non adicitur, b etiam duo sufficient. Pluralis tunc cautio duorum numero contenta est. Item l. 22. ¶ In testibus considerandum est, qui simpliciter nisi fuerint re, utrum unum, eundemque, & præmeditatum testimonium attulerint, an ad ea, quæ interrogantur, ex necessitate vestigalia responderint. Item paulo inferius. ¶ Si sine publicis monumentis cuiusque rei veritas deprehenditur, alias numerus testium, alias dignitas & auctoritas, alias veluti consentiens fama confirmata per qua quaritur fides. Non ergo ad unam probationem cognitionem: statim iudex obligare debet, sed in sententia animi sui existimare, k quid aut credat, aut parum sibi probatum opinetur. Item paulo inferius. ¶ Alia est auctoritas presentium testium, alia reliquorum, quæ recitari solent. Item Codicis lib. 4. tit. 1. a

a Et orig. l. idem ex l. 3. b In legibus, quibus excipiuntur. c. orig. c. l. inviti. 23. mutata est enim verborum sententia. d qui quid exercitum præbentem condaxerit. orig. e. Item, si paulo aliter. e. al. falsa, vel veria. orig. f. l. Respondentium. g testamentum. orig. h al. admittit. i l. 21. sum. 4. in magis, sed paulo aliter. k al. asperum. l. Tit. 1. 21. orig.

